

Na rozdiel od minulej vojny bude sa po tejto vojne meniť nielen mapa, ale tiež vnútorná náplň sveta. Široké ľudové masy, ktoré túto vátku viedli a vyhrali, zostanú rozhodujúcim faktorom spoločenským. Hospodárska a sociálna náplň spoločenská bude sa tvoriť tak, aby slúžila všetkým, a nie iba jednotlivcom. Vedeli sme prekonať veľmi skoro dôsledky minulej vojny. Vedeli sme sa rýchle vyrovnat s problémami, ktoré vtedy z nej vyrástli. Verím, že to dokážeme i teraz.

A teraz mi na koniec dovoľte, aby som povedal: 5 rokov sme neboli doma. Domov bol na dosah ruky, a my sme tam nemohli. Medzi ním a nami stál nemecký vrah, ktorý doma, najmä u nás v Čechách a na Morave, zabíjal našich drahých, lúpil náš národný majetok a ponemčoval naše kraje.

A tak sme iba poznali, ako máme tú svoju zem radi. Smútok, túžba po domove boli ťažkým sprievodom nášho denného, a nie vždy radostného emigrantského života. My, ktorí sme stratili svoju vlasť a svoje domovy, sme iba vtedy poznali, aké drahé a vzácne veci to sú. Vážme si ich. Máme teraz jedinou príležitosť v histórii, aby sme sa zbavili svojich nepriateľov, a aby sme si vybudovali svoju vlasť tak, aby bola skutočným a trvalým domovom nás všetkých.

Slovanské národy Európy v čele so Sovietskym sväzom prejavili a dokázali svetu, čo znamenajú. Nemecké násilie, ale tiež nemecká leš už nikdy viac medzi nás nesmie vniknúť.

Česi, Slováci, Ukrajinci, každý vo svojej zemi, ale všetci spoločne v jednotnom štáte sú neporažiteľní! Rozdelení, znepriatelení medzi sebou stanú sa korisťou nemeckých vrahov ako ich polabskí bratia.

V nemeckej rukavici bývala vždy železná päst, päst zabijáka, päst vraha. Pamätajme si to všetci pre budúcnosť a konajme podľa toho.

Milujme svoju vlasť, svoju zem, svoju republiku tak, aby sme ju vedeli nielen dobre vybudovať, ale tiež udržať. Lebo je to náš spoločný a nedeliteľný domov, domov Slovákov, Čechov a Ukrajincov, domov československý.

A až vy z Banskej Bystrice, zo Zvolena, z Brezna, ale skoro už tiež z Bratislavy, Košíc a Nových Zámok prídete k nám do slobodnej Prahy, prídte tak, ako sme my prišli do Banskej Bystrice: Domov. Medzi svojich.

Zdar vášmu boju, zdar vašej práci! Prajem Vám, Slovenskej národnej rade, vojakom a partizánom, celému slovenskému ľudu úspech v jeho ťažkom zápase. Lebo váš úspech je úspechom naším, rovnako ako náš úspech je vašim.

Zdar prezidentovi Dr. Benešovi!

Zdar Sovietskemu sväzu a jeho maršalovi Stalinovi!

Zdar našim Spojencom, Anglii a Amerike!

Zdar Československej republike!

ASNR Bratislava. SNR, 1944, 12. zasadnutie SNR. Originál zápisnica s prílohou. Strojopis, originál.

408

1944, október 10., 21,00 hod. Banská Bystrica. — Bojový rozkaz č. 13 Hlavného štábu partizánskeho hnutia na Slovensku 1. partizánskej brigáde M. R. Štefánika na zaujatie obrany južného a juhozápadného úseku povstaleckého územia.

Nepriateľ pokračuje vo svojej aktívnej činnosti, aby dobyl priestor Zvolen a Banská Bystrica, kde je umiestené naše základné letisko a kde je vojensko-politické i hospodárske stredisko oslobodeného územia.

Nepriateľ sa opätovne pokúšal dobyť tento priestor útokom od Dolnej Štubne, Krupiny, Sv. Kríža, Ružomberka, nedosiahol však svoj cieľ.

V posledných dňoch badať sústredovanie nepriateľa na juhu v priestoroch Žarnovica, Levice, Ban. Štiavnica a v smeroch Krupina—Zvolen; Balassagyarmat—hrad Modrý Kameň—Plešivec; Szakáll—Zvolenská Slatina; Lučenec—Zvolen; Rimavská Sobota—Tisovec.

Aby sa nepripustil postup nepriateľa smerom na Zvolen z juhu a juhovýchodu a na zničenie zjavujúcich sa nepriateľských vojsk na južných úsekoch oslobodeného územia,

1. 1. československej brigáde M. R. Štefánika 11. 10. 44 o 9,00 hod. vystúpiť všetkými oddielmi v bojovej zostave — okamžite uskutočniť protiútok proti krídlu nepriateľa, dokonca aj nevelkými silami partizánov.¹

2. V brigáde a v každom oddiele mať rezervu najmenej $\frac{1}{3}$ síl na manévrovanie v uvedených smeroch.

3. V prípade, že sa nepriateľ vkladá do priestoru činnosti oddielov a brigády, nesmú sa oddiely a brigáda za nijakých okolností posunúť zo svojich priestorov činnosti na sever — pokračovať v činnosti, no rozhodnejšie v tyle nepriateľa.

4. Údaje získané prieskumom okamžite nám oznámiť rádiom a denne poslať písomné hlásenia o výsledkoch bojových akcií a podrobne o výsledkoch prieskumu.

5. Podľa hlásenia o pripravenosti na akcie v novom priestore.

Náčelník Hlavného štábu partiz. hnutia
K. Šmidke (Šmidke)

Zást. náč. Hlavného štábu part. hnutia
plukovník Asmolov (Asmolov)

AÚDS ŮV KSU Kijev.* Fond 121, op. 1, a. j. 6/3—4. Originál. Rukopis. (Z ruštiny preložil JŠ.)

409

1944, október 11.¹ [Banská Bystrica.] — Zpráva dr. P. Drtinu prezidentovi Benešovi o prilete vládej delegácie do B. Bystrice, o vojenskej a najmä politickej situácii na povstaleckom území, zaslaná rádio-telegraficky do Londýna.

VI — 1011109/44

Zpráva pro pana presidenta:

1. Teprve po pristání v Bystrici jsme dostali Váš výklad o změně vlády a možnosti přesídlení na Slovensko² z 29. 9. a Smutného dopis z 27. 9. s přílohami³.

¹ HŠPH vydal 12. 10. 1944 rozkazom č. 14 pre Štefánikovu brigádu doplňujúce a spresňujúce rozkazy tohto znenia: „Ako doplnok k bojovému rozkazu č. 13:

1. Štáby a zálohy oddielov rozmiestíť nie bližšie ako na línii Krupina, Senohrad, Lešť, Muľa, Lovinobaňa.

2. Prvý sled štábu brigády a záloh brigády umiestíť v priestore Pliešoviec, Cisároviec.

3. Predsunuté zabezpečovacie jednotky postavíť na všetkých hlavných cestách idúcich z Maďarska (v priestore činnosti brigády) v pásme 5—8 km od maďarskej hranice (keď sa zjaví nepriateľ, musia zabezpečovacie jednotky pôsobiť spravidla metódou utvorenia palebných vriec, t. j. krytím spredu, vo vzdialenosti 300—500 m od protivníka pasce).

4. Osobitnú pozornosť venovať smerom na Ban. Štiavnicu, na Bánovce, na Krupinu—Šahy, na Balassagyarmat.

5. Nadviazať úzke spojenie a uskutočniť koordináciu činnosti s brigádou Voľanského, s Kirčanovným oddielom (Tomášovce), so štábom Stepanovovej brigády (približne 10 km severovýchodne od Krupiny), s Vorobjovovým oddielom (hrad Modrý Kameň) a s pododdielmi slovenskej armády.

6. Do 20.00 hod. 12. 10. 1944 podľa zprávu o rozmiestení všetkých oddielov brigády, ich štábov, záloh a zabezpečovacích jednotiek (prítom uviesť počty oddielov). Plukovník Asmolov."

AÚDS ŮV KSU Kijev,* f. 121, op. 1, a. j. 6/2. Originál. (Z ruštiny preložil JŠ.)

¹ Depeša je nadpísaná ako zpráva z 13. 10. 1944. Datovali sme ju podľa čísla rádiogramu.

² Viď dokument č. 355.

³ Tento Smutného list sme nemali k dispozícii.